

EVALUAREA UNOR INDICATORI FINANCIARI RELEVANȚI AI ACTIVITĂȚII IMM-ilor DIN R. MOLDOVA, ÎN ANII 2007-2015, PE REGIUNI ECONOMICE ÎN RAIOANE

Vadim Macari, dr., conf. cercet.

Printre cei mai relevanți indicatori financiari ai activității IMM-ilor sunt rezultatul financiar al întreprinderilor cu profit și rezultatul financiar al întreprinderilor, care au suportat pierderi.

Rezultatul financiar al întreprinderilor cu profit

Evoluția rezultatului financiar al IMM-ilor cu profit în anii 2007-2015 (în expresie absolut) este reflectat în Tabelul 1*. (Calculul este efectuat în baza datelor BNS. Vezi [1] [2]).

Structura acestui indicator în profil teritorial s-a caracterizat prin următoarele particularități.

Ponderele mun. Chi in u, în anii 2007-2014, *a variat între* 65,3% (2014) și 72,0% (2009).

În Regiunea Nord, în 2011-2014, indicatorul *a oscilat între* 11,7% (2009) și 14,9% (2010). În Regiunea Centru, în 2011-2014, indicatorul *a variat între* 9,4% (2007) și 13,3% (2014). În Regiunea Sud, *minimul și maximul indicatorului* au constituit 3,3% (2009) și 5,3% (2014). În U.T.A. G g uzia *minimul și maximul* au constituit, respectiv, 1,8% (2012) și 3,2% (2011).

În 2007-2014, *ponderile minime cuprinse între 0,1% - 0,4%* le-au avut raioanele Dub sari, old ne ti, Basarabeasca, Leova (*toți 8 ani!*), Telene ti (7 ani), *iar ponderile maxime* – raioanele Ialoveni (1,7%-2,3%, 6 ani), Str eni (1,8%, 2,2%), Orhei, Anenii Noi (1,6%, 2,0%).

Ca și în cazul altor indicatori, *raioanele cu cele mai mari ponderi se află în Regiunea Centru*, iar cu *cele mai mici ponderi* – în Regiunea Sud și Regiunea Centru. Discrepanța în cazul raionului Cahul dintre ponderea sa relativ înaltă (1,7%-2,0%) a numărului IMM care au primit profit în anii 2007-2014 și ponderea semnificativ mai joasă al indicatorului sumei de profit obținut în aceiași ani (0,9% - 1,3%) indică faptul că *sumele medii de profit obținute de IMM-urile din acest raion au fost mici*.

În anii 2014* și 2015, *ponderile celor 5 UAT au evoluat*, respectiv, astfel: Chi in u – 65,2% și 69,8%; Regiunea Nord – 14,1% și 11,6%; Regiunea Centru – 13,3% și 10,6%; Regiunea Sud – 5,3 și 5,3%; U.T.A. G g uzia – 2,1% și 2,6%. În 2015, în raport cu 2014*, în doar 5 din 32 raioane, indicatorul *s-a majorat*, în 18(!) – *s-a redus* și în 9 – *nu s-a modificat*.

* **Not** : Analizând evoluția indicatorilor statistici este necesar de a ține cont de următoarele. Bazele respective de date ale BNS, pentru anii 2007-2014, oferă datele ce se referă la indicatorii evoluției IMM-ilor cercetați în prezentul studiu, calculați conform aceleiași metodologii, iar pentru anii 2014 și 2015 – conform altei metodologii actualizate. Acest fapt ne obligă ca întreaga perioadă cercetată (2007-2015) să o divizăm în două etape: anii 2007-2014 (cu datele și indicatorii calculați conform metodologiei precedente) și anii 2014, 2015, cu indicatorii calculați conform noii metodologii. Anul 2014 cu indicatorii calculați de BNS sau autori conform noii metodologii, în locurile respective din text, este notat cu „2014*”

Tabelul 1

Rezultatul financiar al IMM-lor cu profit în anii 2007-2015; milioane lei

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2014*	2015
Total pe republic	5394,5	7531,5	5920,2	8154,8	8732	5001,8	6185	7138,4	7118,8	8108,4
Mun. Chi in u	3839,8	5136,3	4260,2	5489,5	5843,8	3514,4	4151,2	4660,6	4642,6	5657,7
Regiunea Nord	719,2	1075,5	695,5	1218,2	1272,8	655,6	810,6	1006,8	1006,8	942,5
Mun. B lti	224,3	308,7	234,7	376,7	323,2	218	263,6	311,9	311,5	336,8
Briceni	70,3	76,1	66,9	83,4	118	64,2	59,9	65,6	65,6	53,1
Dondu eni	37,8	48,5	48,2	48,4	67,4	28,6	42,9	38,4	38,4	48
Drochia	34,4	74,9	47,7	99,3	109,8	59,5	53,3	84,3	84,3	66,1
Edineț	56,3	86,7	44,4	79	171,9	55,8	54,5	89,5	89,5	86,5
F le ti	20,7	72,1	30,1	71,2	61,8	28,3	66,8	72,6	72,5	69,7
Flore ti	38,3	82,5	30,5	87,1	90,7	34,5	53,4	62,7	62,7	45,7
Glodeni	37,7	36,7	31,6	52,3	44,1	16,4	21,4	44,8	44,8	43,1
Ocnița	69,6	55,4	35,5	53,3	51,1	16,6	25,4	28,1	28,1	34
Râ cani	32,5	61,7	42,8	72	70,4	36,2	60,6	68,6	68,6	42,9
Sângerei	45,3	68,7	33,1	88,7	76,3	56,8	68,3	71	70,9	52,2
Soroca	52,1	103,4	49,8	106,6	88,2	40,6	40,6	69,5	69,4	64,6
Regiunea Centru	509,5	813,4	610,8	862,2	876,6	536,7	781	946,9	945,8	862,5
Anenii Noi	55,5	77,5	71,3	86,6	87,3	55,7	122,6	112,6	112,1	95,4
C l ra i	44,3	25,6	36,2	42,5	53,6	37,9	66,3	38,4	38,2	39,9
Criuleni	26,1	41,9	30,4	65,6	64,6	23,1	29,7	39,1	38,9	38,8
Dub sari	9,5	23,5	17,3	24,3	20,8	8,5	11,6	21,4	21,2	25,2
H nce ti	44,9	73,9	59,3	77,8	81,6	46,5	63,5	74,2	74,1	68,9
Ialoveni	41,6	131	137	124,2	148,9	102,9	120,9	130,2	130,1	159
Nisporeni	17,9	15	21	34,7	36,3	20,6	22	23,7	23,7	29,3
Orhei	70,4	122,7	63,9	102,9	105,7	65,8	88,6	141,5	141,5	102,4
Rezina	26,6	37	25	41,5	31,4	25,3	31	38,9	38,9	38,1
Str eni	98,4	99,2	63,2	105,8	103,9	74	84,6	158,6	158,6	120,5
old ne ti	23,6	17,5	9,6	28,3	22,4	12,2	24,2	28,9	28,8	24,5
Telene ti	11,6	20,8	19,3	45,1	31,1	13,6	26,8	24	24	21,5
Ungheni	39,1	127,9	57,3	82,8	88,8	50,6	89	115,8	115,8	99
Regiunea Sud	214,4	284,5	193,9	349,8	455,7	205,6	284,5	376	375,9	432,6
Basarabeas ca	11,9	8	6,6	10,5	18	8,6	12,4	27	27	26,4
Cahul	59,1	75,7	54,7	87,9	111,1	62,1	80	76	76	116,6
Cantemir	12,3	19	16,2	29,7	34,8	22,2	21,7	35,1	35,1	23
C u eni	34,4	77	41,7	82,1	102,5	34,1	55,1	68,7	68,7	86,6
Cimi lia	22,8	32,3	19,8	32,8	43,9	23,5	41,1	57,2	57,2	63,6
Leova	11,5	15,2	15,7	12,3	19,8	10,9	13,6	23,1	23,1	22,8
Stefan Voda	28,8	30,6	26,3	58,9	66,6	24	33,3	53,4	53,4	67,1
Taraclia	33,5	26,6	12,8	35,5	58,6	20,4	27,4	35,3	35,3	26,6
U.T.A. G g uzia	111,5	221,9	160	235,2	283,1	89,4	157,5	148,1	148,1	213

Sursa: Calculat de autor în baza datelor BNS.

2014* - Recalcularea datelor BNS, dup metodologia anului 2015.

Dinamica indicatorului analizat, în anii 2008-2014, pe republic, a fost (cu excepția anilor 2009 i 2012, când a fost subunitar i negativ ,reducându-se drastic până la, respectiv, 78,6% i 57,3%!) instabil , dar supraunitar , i ritmurile de cre tere s-au încadrat între 107,1% (2011) i 139,6% (2008).

În Chi in u, *dinamica indicatorului, în anii 2008-2014* (cu excepția anilor 2009 și 2012, când dinamica a fost *negativ i subunitar , reducându-se până la, respectiv, 82,9% i 60,1%!)*, ritmurile creșterii, *au fost instabile, dar supraunitare, încadrându-se între 106,5% (2011) i 133,8% (2008).*

În Regiunea Nord *valorile minim i maxim* a indicatorului s-au plasat între 51,5% (2012) i 149,5% (2008), în Regiunea Centru – între 61,2% (2012) i 159,6% (2008), în Regiunea Sud – între 45,1% (2012) i 180,4% (2010), în U.T.A. G g uzia – între 31,6% (!) (2012) i 199,0% (2008). Trebuie de subliniat c , în pofida „pr bușirii” acestui indicator în 2012 în țară i regiuni, *creșterile ritmurilor anuale supraunitare în acestea, în aproape toți ceilalți ani, au fost mari sau considerabile* – 101,7% i 199,0%!

În 2015, în raport cu 2014*, în republică , Chi in u i în toate 4 regiuni economice dinamica a fost urm toarea: în republică – 113,9%; în Chi in u – 121,9%; în Regiunea Nord i Regiunea Centru ritmul *s-a redus*, respectiv, la 93,6% i 91,2%, în Regiunea Sud – 115,1%, iar în U.T.A. G g uzia *s-a majorat până la* 143,8%.

În 2015, în raport cu 2014*, *în profil de raioane, reducerea indicatorului subunitar a variat între 62,5% (Râncani) i 99,7 % (Criuleni), iar sporirea indicatorului supraunitar s-a plasat între 104,5 (Călărași) i 153,4% (Cahul).*

În 22 din 32 de raioane, *în 2015 în raport cu 2014**, a avut loc *reducerea ritmurilor de creștere i în 10 raioane – sporirea indicatorului*, fapt ce demonstrează c *la acest indicator anul 2015 a fost mai nefavorabil, decât anul 2014**.

Rezultatul financiar al întreprinderilor, care au suportat pierderi

Evoluția rezultatului financiar al IMM-lor care au suportat pierderi în anii 2007-2015 (în expresie absolut) este reflectat în Tabelul 2.

Structura IMM-lor, care au suportat pierderi în anii 2007-2015 (în profil teritorial) a fost urm toarea.

În anii 2007-2014, ponderea mun. Chi in u *a variat între 62,1% (2007) i 73,5% (2011).* În Regiunea Nord, indicatorul în 2013 i 2014 a avut *cele mai mici valori* din toată perioada – 9,7%, în 2008 i 2012 – *valoarea maxim* (14,1%). În Regiunea Centru indicatorul *a variat între 9,3% (2011) i 15,0% (2007), mic orându-se în 2012-2014* de la 11,5 la 11,1%. În Regiunea Sud, *minimul i maximul indicatorului* au constituit 3,5% (2011), i 6,9% (2007) *reducându-se în anii 2013 i 2014* la 4,3% la 3,9%. În U.T.A. G g uzia *minimul i maximul* au constituit, respectiv, 2,2% (2013) i 4,0% (2007).

În 2007-2014, *ponderea minim de 0,1% (2011) i 0,2% (5 ani)* a avut-o raioanele Cantemir, de 0,2% – Dondueni (7 ani), Leova (4 ani) etc., iar de 0,3% - Nisporeni, Rezina, Glodeni (4 ani) etc., iar *ponderile maxime le-au avut* raioanele Glodeni – 3,3% (2008), Anenii Noi – 2,9% (2007), 1,9% (2012), Cahul – 2,5% (2008), Ialoveni – 1,8% (3 ani).

Tabelul 2
Rezultatul financiar al IMM-lor care au suferit pierderi în anii 2007-2015; milioane lei

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2014*	2015
Total pe republică	-1616,9	-2048,3	-3677	-2697,8	-3551,8	-3917,1	-4176,4	-4125,7	-4107	-5070,8
Mun. Chi in u	-1003,6	-1333,1	-2442,3	-1885,4	-2609,8	-2600	-3034,3	-3007	-2991,5	-3518,4
Regiunea Nord	-193,3	-289,4	-416,1	-277,8	-364,5	-551,4	-403,2	-398,8	-397,3	-536,3
Mun. Bălți	-61,6	-50,6	-109,9	-97,8	-143,4	-179,5	-142,7	-116,5	-116,1	-140
Briceni	-7,2	-7,7	-19,1	-14,4	-19	-34,3	-33,4	-21,5	-21,5	-31
Dondueni	-3,3	-5,1	-8,4	-5,5	-7	-6,3	-10,2	-11,8	-11,7	-34
Drochia	-18,4	-20,5	-37,3	-32,8	-35,7	-39,8	-23	-28,2	-28,1	-56
Edineț	-13	-13,9	-32,9	-17,8	-27,9	-60,5	-24,2	-21,7	-21,7	-50,1

F le ti	-18,8	-14,3	-25,4	-10,8	-17,9	-64	-14,1	-21,5	-20,5	-25,5
Flore ti	-10,6	-24,8	-29,6	-10,7	-10,6	-24,5	-13,5	-36,2	-36,2	-45,1
Glodeni	-6,9	-67,9	-20	-7	-9,8	-17,9	-10,5	-28,3	-28,3	-14,9
Ocnița	-5,3	-30,9	-18,4	-10,8	-16	-25,3	-23,5	-11,6	-11,6	-10,5
Râ cani	-6,9	-12,9	-16,8	-26,9	-9	-20,5	-22,2	-12,3	-12,2	-36,5
Sângerei	-19,5	-14,4	-46,4	-18,1	-31,2	-32,6	-26,9	-39,6	-39,6	-42,6
Soroca	-21,7	-26,7	-51,6	-25,2	-37,4	-46,2	-59	-49,7	-49,7	-50,1
Regiunea Centru	-243,2	-247,3	-502,3	-314,5	-330,4	-452	-469,9	-459,5	-458,1	-674,1
Anenii Noi	-47,2	-31,2	-87,9	-29,6	-44,1	-73,7	-64,7	-39,8	-39,8	-71,4
C l ra i	-5,7	-8,5	-26	-35,7	-14,8	-18,2	-43,2	-12,5	-12,5	-14,7
Criuleni	-19	-23,7	-49,6	-10,7	-29,8	-47,8	-51,5	-35,6	-35,6	-45,2
Dub sari	-4,3	-3,9	-9,5	-3,2	-3,6	-18,3	-20,3	-7,5	-7,4	-12,1
H nce ti	-14,9	-18,7	-37,8	-27,7	-33,4	-30,5	-28,2	-70,8	-70,7	-65,1
Ialoveni	-23,9	-32,3	-39,7	-47,9	-48,9	-52	-57	-74	-73,7	-104
Nisporeni	-10,6	-9,7	-12,8	-7,2	-10,4	-11	-14,7	-13,2	-13,1	-18,1
Orhei	-22,8	-29,3	-78,3	-53,7	-52,3	-63,3	-65,7	-68,9	-68,7	-123,8
Rezina	-3,8	-7,4	-12,2	-8	-10,2	-21,1	-12,3	-13,4	-13,3	-22,2
Str eni	-26,8	-26,7	-52,5	-40,7	-23,6	-38	-35,9	-44,3	-44,2	-79
old ne ti	-23,7	-19,5	-18,6	-8,8	-8,4	-12,6	-18,6	-18,1	-18,1	-46,2
Telene ti	-5,4	-6,3	-10	-5,9	-16,2	-20,9	-14,7	-12,4	-12,4	-15
Ungheni	-34,9	-30,2	-67,4	-35,2	-34,6	-44,6	-43,1	-49,1	-49,1	-57,4
Regiunea Sud	-112,1	-128,3	-204,1	-145,3	-124,5	-188,3	-178,7	-161,9	-161,5	-200,6
Basarabeasca	-10,4	-8,4	-15,7	-10,9	-5,8	-14,9	-8,9	-7,4	-7	-9,1
Cahul	-21,9	-51,2	-57,7	-31,2	-37,5	-40,3	-32,6	-40,3	-40,2	-41,1
Cantemir	-7,2	-4,4	-10,2	-6,3	-4,8	-15,8	-9,7	-10	-10	-18
C u eni	-17,3	-14	-24,2	-28,4	-23,3	-24	-34,6	-32,9	-32,9	-29,6
Cimi lia	-12	-7,7	-18,9	-12	-5,8	-16,2	-11,6	-7,9	-7,9	-12,6
Leova	-8,7	-10,2	-12,2	-9,2	-6	-9,7	-8	-6,7	-6,6	-8,1
Stefan Voda	-13,7	-8	-22,7	-11,6	-9,3	-23,8	-28,2	-19,1	-19,1	-24,1
Taraclia	-20,9	-24,4	-42,2	-35,9	-31,9	-43,7	-44,8	-37,9	-37,9	-58
U.T.A. G g uzia	-64,6	-50,3	-112,4	-74,9	-122,6	-125,5	-90,4	-98,3	-98,3	-141,4

Sursa: În baza datelor BNS.

2014* - Recalcularea datelor BNS, dup metodologia anului 2015.

Trebuie de subliniat, c cei mai mulți ani, cu *cele mai mari ponderi*, le au raioanele din *Regiunea Centru*, iar cu *cele mai mici ponderi* - raioanele din *Regiunea Sud*.

Pentru *interpretarea corect* a valorilor minime i maxime a acestui indicator pe raioane e important ca s se țin cont de ponderea num rului total de angajați și veniturile din vânz ri (cifra de afaceri) ale tuturor IMM-lor din raioane respective, în anii respectivi.

În 2015, în raport cu 2014*, în 16 din 32 raioane, indicatorul s-a majorat, în 6 – s-a redus i în 10 – nu s-a modificat. În 2015 valoarea minim a indicatorului analizat a fost de 0,2% (Ocnița, Dub sari, Basarabeasca, Cimi lia i Leova), iar *cele mai mari ponderi* le-au avut raioanele Orhei (2,4%) i Ialoveni (2,1%).

Dinamica indicatorului analizat, în anii 2008-2014, pe republic , a fost nefavorabil – instabil i supraunitar (5 ani din 7), ritmurile de cre tere încadrându-se între 106,6% (2013)

i cea mai mare – 179,5% (2009). Excepție au făcut anii 2010 (73,4%) și 2014 (98,8%), când dinamica a fost subunitară .

În Chi in u, *dinamica indicatorului, în anii 2008-2014, a avut tendințe similare cu cele ale indicatorului pe republică , și s-a plasat între 77,2% (2010) și cele mai mari valori de 183,2% (2009), 138,4% (2011) și 132,8% (2008).*

În Regiunea Nord *dinamica a fost puțin mai bună , decât în republică și în Chi in u – în 3 ani din 7, indicatorul a fost subunitar (2010 – 66,8%; 2013 – 73,1% și 2014 – 98,9%). Concomitent, indicatorul a înregistrat 3 „vârfuri” de 151,3% (2012), 149,7% (2008), 43,8% (2009).*

În Regiunea Centru, *cele mai nefavorabile valori indicatorul le-a avut în 2009 (203,1%), 136,8% (2012), iar cele mai mici valori – în 2010 (62,6%) și 2014 (97,8%).*

În Regiunea Sud, *4 ani din 8, indicatorul a fost subunitar, însă în 2009 și 2012 el a atins valorile cele mai mari de, respectiv, 159,1% și 151,2%.*

În U.T.A. G g uzia, *deși în 3 ani din 7 indicatorul a fost subunitar, în anii 2009, acesta a atins recordul negativ pe toate regiunile în întreaga perioadă – 223,5% și în 2011 a fost de 163,7%.*

În 2015, în raport cu 2014*, în republică , *Chi in u și în toate 4 regiuni economice dinamica a fost negativă (supraunitară) de respectiv: în republică – 123,5%; în Chi in u – 117,6%; în Regiunea Nord – 135,0%; în Regiunea Centru – 147,2%; în Regiunea Sud – 124,2%, iar în U.T.A. G g uzia - 143,8%.*

În 2015, în raport cu 2014*, în profil de raioane, *indicatorul subunitar* au înregistrat doar 4 raioane: Glodeni(52,7%), C ușeni (90,0%), Ocnița (90,5%) și Hâncești (92,1%), iar *indicatorul supraunitar* s-a plasat între 100,8 (Soroca) și 299,2% (Râ cani). Comparativ cu 2014*, *valorile supraunitare ale indicatorului în majoritatea absolută a raioanelor sunt cu mult peste 100%, adică pierderile IMM-urilor în 2015 în raport cu 2014* au fost esențial mai mari.*

În 28(!) din 32 de raioane, în 2015 în raport cu 2014*, a avut loc *sporirea ritmurilor de creștere și doar în 4 raioane – reducerea indicatorului*, fapt ce demonstrează că *acest indicator pe raioane, în anul 2015, a fost mult mai nefavorabil, decât în anul 2014*.*

În baza acestui tablou statistic se impune concluzia că anul 2015, comparativ cu 2014*, a fost unul cu *creșteri mari ale sumelor de pierderi.*

CONCLUZII GENERALE

- 1) Raioanele cu cele mai mari *ponderi ale IMM cu profit* se află în Regiunea Centru, iar cu cele mai mici ponderi – în Regiunea Sud și Regiunea Centru. În 2015, în raport cu 2014*, în doar 5 din 32 raioane, indicatorul *s-a majorat*, în 18(!) – *s-a redus* și în 9 – *nu s-a modificat*.
- 2) În 2015 în raport cu 2014*, în 22 din 32 de raioane, a avut loc *reducerea ritmurilor de creștere* și în 10 raioane – *sporirea indicatorului*, fapt ce demonstrează că *la acest indicator anul 2015 a fost mai nefavorabil, decât anul 2014*.*
- 3) Cei mai mulți ani, cu *cele mai mari ponderi*, le au raioanele din Regiunea Centru, iar cu *cele mai mici ponderi* - raioanele din Regiunea Sud. În 2015, în raport cu 2014*, în 16 din 32 raioane, indicatorul *s-a majorat*, în 6 – *s-a redus* și în 10 – *nu s-a modificat*.
- 4) În 2015, în raport cu 2014*, în republică , *Chi in u și în toate 4 regiuni economice, dinamica rezultatului financiar al IMM-urilor, care au suferit pierderi a fost negativă (supraunitară)*. În 28(!) din 32 de raioane, în 2015 în raport cu 2014*, a avut loc *sporirea ritmurilor de creștere și doar în 4 raioane – reducerea indicatorului*, fapt ce demonstrează că *acest indicator pe raioane, în anul 2015, a fost mult mai nefavorabil, decât în anul 2014*.*

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

[1] /Activitatea agentilor economici dupa marime si raioane, 2005-2014. [Accesat pe 09.06.2017]. Disponibil pe:

http://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica_24%20ANT_ANT030/ANT030200reg.px/?rxid=9a62a0d7-86c4-45da-b7e4-fecc26003802/

[2] /Activitatea agentilor economici dupa marime si raioane, 2014-2015. [Accesat pe 09.06.2017].

Disponibil pe:

http://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica_24%20ANT_ANT030/ANT030190reg.px/?rxid=9a62a0d7-86c4-45da-b7e4-fecc26003802/